

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคนี้เป็นยุคไอทีซึ่งข้อมูลข่าวสารไปกันอย่างรวดเร็วทำให้เด็กและเยาวชน มีปัญหาจริยธรรมทำให้มีผลกระทบต่อจริยธรรมของเด็กและเยาวชน เป็นผลจากวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งสนับสนุนกระแสวัตถุนิยมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย โดยเฉพาะวิทยาการและเทคโนโลยีที่เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมตะวันตกก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจสังคมและการศึกษาเป็นเหตุให้วิถีชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมจริยธรรมซึ่งเคยกำกับควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของคนถูกละเลยหรือลืมนำไป... จากคำกล่าวของท่านพุทธทาสที่ว่า “วัยรุ่นกำลังเป็นปัญหาทั่วโลก” ทำความยุ่งยากลำบากขึ้นหลายอย่างหลายประการนับตั้งแต่เป็นอันขาดชดช้อยดีกัน อาละวาดบนรถประจำทาง บนยานพาหนะ กระทั่งทำสิ่งที่เป็นอาชญากร^๑... และยังมีคนอีกจำนวนมากที่ไม่รู้เรื่องจริยธรรม ไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีพฤติกรรมและมโนธรรมที่ถูกต้อง พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ เกิดจากการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดหรือที่นำไปสู่ความสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่เป็นการกระทำผิดจริยธรรม^๒...ถึงแม้ว่า การศึกษาจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่เริ่มพัฒนาในระยะใกล้เคียงกัน พบว่า การศึกษาของไทยมีการพัฒนาที่ด้อยกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพส่งผลต่อการ

^๑ สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย, เอกสารวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูสังคมศึกษา แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : พี เอ ลีฟวิ่ง, ๒๕๓๓), หน้า ๖.

^๒ มานพ เหล่าตระกูล, โอวาทท่านพุทธทาส แก่ เยาวชน เตือนใจวัยรุ่น, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสถาน.ป.ป), หน้า ๒.

^๓ สุชาติ ประเสริฐรัฐสินธุ์, จริยธรรมทางวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

พัฒนาศักยภาพของประเทศ... ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมและแนวความคิดนำไปสู่ปัญหาจริยธรรมที่แตกต่างกัน เมื่อนึกถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในปัจจุบันนี้โลกเราได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วสังคมก็มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ^๒ อยู่ตลอดเวลาจนได้ชื่อว่าเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์คนก็หันไปให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมข้ามความสำคัญทางด้านจิตใจ ส่งผลให้จิตใจจะเสื่อมลงเรื่อย ๆ สื่อทุกชนิดทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ต่างก็มีข่าวฆ่า ช่มชู้ นกชิงวิ่งราว ไม่เว้นแต่ละวัน ซึ่งภาพสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมยังขาดคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะนักเรียน เมื่อขาดคุณธรรม จริยธรรมแล้วจะส่งผลกระทบต่อการศึกษา กล่าวคือ ไม่สนใจในการเรียน หนีเรียนก่อนการทะเลาะวิวาท พึ่งพาอาศัยผิดกลุ่มหลงใหลในอบายมุข มีปัญหาชู้สาว ขาดสัมมาคารวะ ฯลฯ ซึ่งเป็นจุดอันตรายอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และจากการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีเด็กและเยาวชนถูกจับกุมเฉลี่ยถึงปีละ ๑๔,๘๗๗ คน^๓ จากทั่วประเทศและมีอัตราการเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ ๑๒.๔ ถึง ๘๐.๐๑ ข้อมูลจากกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๘ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ยังพบว่าเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง ๑๕-๒๐ปี จะถูกส่งต่อไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากกว่าเด็กในวัยอื่นๆ เป็นจำนวนถึง ๒๕,๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒ ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง พ.ศ. ๒๕๔๗ การที่เยาวชนต้องกระทำความผิดพลาดไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดความยั้งคิด... ได้มีการสำรวจเยาวชน^๔ ใน ๒๕ จังหวัด ๔,๖๔๕ ตัวอย่าง ในช่วงเมษายน ๒๕๔๗ พบว่าในปัจจุบันนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ ๗๕.๑ ที่มีปัญหาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตไม่ต่ำกว่า ๑ ปัญหา

^๑ พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต) พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓๗.

^๒ ทิพย์ลาวัลย์ หลานไทย, ความคิดเห็นของนักเรียนต่อผลการเข้าค่ายพัฒนาจริยธรรมของโรงเรียนอามตย์พานิชกุล, (กระบี่ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกระบี่, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^๓ กิจจาเวสประทุม, การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันสำหรับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป), หน้า ๑.

^๔ Katunchalee Narongrach, Selected factors related to male juvenile delinquents in the Observation and Detention Home in the southern part of Thailand, < http://library.car.chula.ac.th:82/search~SO*thx?>, 2000.

ในบรรดาปัญหา ๕ ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มการเที่ยวสถานบันเทิง เล่นการพนัน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีเพศสัมพันธ์ ทะเลาะวิวาท และคิดฆ่าตัวตาย โดยภาพรวมทั้งหมดของเยาวชนทั่วประเทศ และจากศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นชาย ที่ทำผิดกฎหมาย ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๖๐๖ คน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่นชายที่ทำผิดกฎหมาย ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทย อายุ ๑๖-๑๘ ปี จำนวน ๓๐๐ คน และกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ และ ๖ อายุ ๑๖-๑๘ ปี จากโรงเรียนภูเก็ทวิทยาลัย จังหวัด ภูเก็ต โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา จำนวน ๓๐๖ คน ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ผลข้อมูล ด้วยเทคนิคการจำแนกกลุ่ม ที่สามารถอธิบายความแปรปรวน ของการเป็นสมาชิกกลุ่มวัยรุ่นชายที่ทำผิดกฎหมาย และกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นชาย ได้ถึงร้อยละ ๖๕.๕ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

สังคมไทยเป็นสังคมพระพุทธศาสนา ได้อาศัยพุทธธรรมเป็นแนวทางแก้ปัญหาสังคมตลอดมา ในอดีตเยาวชนเพศชายส่วนใหญ่ได้รับการบวชเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาจริยธรรมเยาวชนที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง แต่ปัจจัยที่สำคัญเยาวชนส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้รับการบวชเรียนน้อย เพราะอยู่ในช่วงรับการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นความรู้สามัญเพื่อศึกษาต่อเป็นประการสำคัญ การเรียนรู้หรือการอบรมด้านจริยธรรมลดความสำคัญลง ปัญหาเยาวชนจึงปรากฏรุนแรงขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของท่านพระพุทธทาส ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับ ศาสนาและจริยธรรม^๑ กับการพัฒนาเด็กและเยาวชนว่า ในการที่ศาสนาและจริยธรรม จะทำบทบาทให้สำเร็จนั้น จุดสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้ความสนใจมาก ก็คือ เรื่องเยาวชน เพราะเราก็อบรมรับกันอยู่แล้วว่า เยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติ เด็กวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เป็นอนาคตของสังคม สิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมาจากบ่อเกิดที่สำคัญ เยาวชนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อชุมชน ต่อสังคม และต่อประเทศชาติมาก ดังที่ท่านพระธรรมปิฎก ได้กล่าวไว้ว่า จุดสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้ความสนใจมาก ก็คือ เรื่องเยาวชน เพราะเราก็อบรมรับกันอยู่แล้วว่าเยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติเป็นอนาคตของสังคม.... เพราะฉะนั้นเยาวชนจะต้องมีจริยธรรมเพื่อก่อผลเมลาจิตใจ

^๑ พุทธทาสภิกขุ, พระ, **ศีลธรรมกับมนุษย์โลก**, (การบรรยายประจำวันเสาร์), (สุราษฎร์ธานี : สวนโมกขพลาราม ไชยา สุราษฎร์ธานี, ๒๕๑๘), หน้า ๕๔.

พุทธทาสภิกขุ^{*} ได้กล่าวไว้ว่า หลักจริยธรรมสากล หมายถึง สิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ จุดประสงค์ในการจัดเข้าค่ายจริยธรรมของเยาวชน เพราะได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น นานัปการจึงควรใช้หลักจริยธรรมในการแก้ปัญหาให้กับเยาวชน สิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้นใช้ปัจจัย ในการปลูกฝังอบรมให้เยาวชน ให้สอดคล้องกับหลักที่เรียกว่า ๕ ดี ประกอบด้วย ให้เป็นลูกที่ดี ของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของ ประเทศชาติ และการเป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา ซึ่งนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาจริยธรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาส ในพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานีว่ามีสภาพปัญหาจริยธรรมอย่างไร ระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาจริยธรรม นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาส และนำเอาองค์ความรู้ใหม่ไปใช้ในการ ให้ความรู้ทางจริยธรรมกับนักเรียนเป็นส่วนรวมต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัญหาจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง สายสามัญและ สายอาชีพ ตามแนวคิดของท่านพุทธทาส

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง สายสามัญ และสายอาชีพ ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาส

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ นักเรียนชายมีปัญหาจริยธรรมมากกว่านักเรียนหญิง

๑.๓.๒ นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่ามีปัญหาจริยธรรมมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย

๑.๓.๓ นักเรียนชั้นปีที่ต่ำกว่ากับนักเรียนชั้นปีที่สูงกว่ามีปัญหาจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

๑.๓.๔ นักเรียนที่เรียนสายอาชีพมีปัญหาจริยธรรมมากกว่านักเรียนสายสามัญ

^{*} พุทธทาสภิกขุ, พระ, ถ้อยธรรมบุตร, (บรรยาย อบรมลูกเสือ และผู้บังคับบัญชาลูกเสือ), (สุราษฎร์ธานี : สวนโมกขพลาราม ไซยา สุราษฎร์ธานี, ๒๕๔๓), หน้า ๘๕-๘๓.

๑.๓.๕ นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวเดียวมีปัญหาจริยธรรมมากกว่าครอบครัวขยาย

๑.๓.๖ นักเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา สายการศึกษา และลักษณะครอบครัว มีความรู้เกี่ยวกับท่านพุทธทาสระดับปานกลาง

๑.๔ ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ พื้นที่ในการวิจัย ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

๑.๔.๒.๑ จากเอกสาร ตำรา

๑.๔.๒.๒ ด้านเนื้อหาหลักพุทธธรรมด้านจริยธรรม และจริยธรรมตามแนวความคิดของท่านพุทธทาส

๑.๔.๓. ประชากร เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและสายอาชีพ จำนวน ๒๒,๖๘๒ คน

๑.๔.๔. เวลาในการดำเนินการ พฤษภาคม ๒๕๕๑ – สิงหาคม ๒๕๕๒

ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

๑.๑ เพศ

๑.๒ อายุ

๑.๓ ชั้นปีการศึกษา

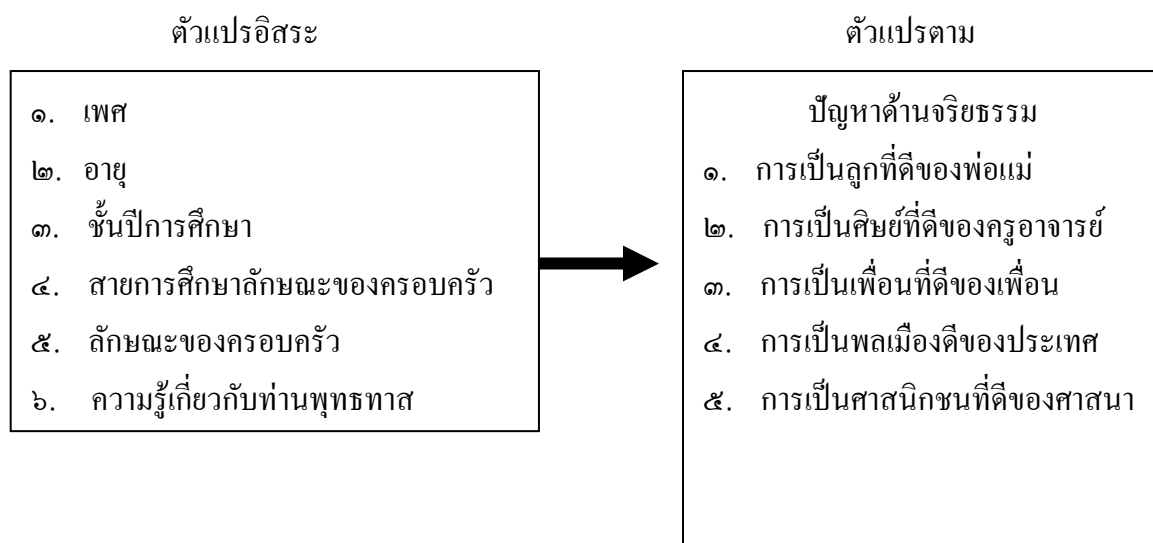
๑.๔ ลักษณะของครอบครัว

๑.๕ สายการศึกษา

๑.๖ ความรู้เกี่ยวกับท่านพุทธทาส

๒. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ จริยธรรม ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาส ได้แก่ การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน การเป็นพลเมืองดีของประเทศ การเป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของครอบครัว หมายถึง ครอบครัวเดี่ยว (ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน) และครอบครัวขยาย (ครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว รวมกับเครือญาติอื่นๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลูกพี่ลูกน้อง ลูกเขย ลูกสะใภ้ เป็นต้น)

ปัญหาจริยธรรม หมายถึง การไม่เชื่อฟังและไม่ปฏิบัติตามแนวความคิดของท่านพุทธทาสใน ๕ เรื่องคือ ไม่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ไม่เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ ไม่เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน ไม่เป็นพลเมืองดีของประเทศ และไม่เป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

นักเรียน หมายถึง เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงที่เข้าศึกษาในโรงเรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ หรือ ปวช.๑-๓) ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สาขาการศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ

ความรู้เกี่ยวกับท่านพุทธทาส หมายถึง คำสอนเกี่ยวกับจริยธรรม แนวคิด หลักการ หรือวิธีปฏิบัติตามหลักคำสอนตามหลักจริยธรรมของท่านพุทธทาส

การเป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ หมายถึง ต้องเป็นผู้ที่สุภาพอ่อนโยน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีความประพฤติดีที่ว่อกิจาตบบุตร ทำตนให้มีชื่อเสียงในการดำรงวงศ์สกุล รู้จักทดแทนบุญคุณพ่อแม่โดยการบวช (พระเณร/บวชชี) และเลี้ยงดูท่าน ช่วยทำงานแทนท่านสม่ำเสมอ มีความ

ซื่อสัตย์ สุจริต ตั้งใจเล่าเรียน รักษาทรัพย์สินสมบัติของวงศ์ตระกูล ก่อนนอนมันสวดมนต์ระลึกถึงบุญคุณของท่าน และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วควรทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน

การเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ หมายถึง นักเรียนต้องประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีต่อครูอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ เป็นคนสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพยกย่องเชิดชูและแสดงความเคารพเสมอ ตั้งใจเรียนขณะที่ครูสอนเพราะครูสอนให้เกิดปัญญาและแก้ปัญหามาทางใจ ช่วยทำงานตามสมควร ให้ความผูกพันมิได้ลดลง ถึงแม้ว่าจะเปรียบครูเหมือนเรือจ้างก็ตาม ให้ความสนใจได้ถามทุกข์สุขและหมั่นเขียนเขียนทั้งยามปกติและเจ็บป่วยสม่ำเสมอ

การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน หมายถึง การมีความจริงใจต่อกัน ร่วมสุขร่วมทุกข์ มีจิตใจเมตตาต่อกันโดยการแบ่งปันสิ่งของให้ซึ่งกันและกัน มีความอดทน ตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนทำในสิ่งไม่ดีและแนะนำเพื่อนในทางที่ดี ให้เพื่อนมีสติเสมอ ช่วยทำงานแทนเพื่อนเมื่อมีโอกาส และแสดงกริยามารยาทที่ดีต่อกัน

การเป็นพลเมืองดีของชาติ หมายถึง มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทำตนให้เป็นพลเมืองดี ให้การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ การช่วยเหลือราชการและช่วยเหลือสังคม

การเป็นศาสนิกที่ดีของศาสนา หมายถึง การให้ความสำคัญต่อศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ให้ความเคารพและคารวะต่อพระภิกษุสงฆ์ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การทำบุญ การสวดมนต์ ฟังธรรม นั่งสมาธิ รักษาศีล ยึดคำสอนตามพระศาสนาที่ตนนับถือ

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ จากการวิจัยทราบว่านักเรียนมัธยมศึกษาสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมได้ เพื่อใช้ในแก้ไขปัญหายจริยธรรมของเด็กและเยาวชนต่อไป

๑.๗.๒ หาแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรม ๕ ดี ตามแนวคิดของท่านพุทธทาสในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๗.๓ มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านจริยธรรม ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาสในหน่วยงานทางราชการและเอกชนเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้